

Електронний додаток до матеріалів
Міжнародної наукової конференції

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»**

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

Тези доповідей

17 – 18 листопада 2016 року

м. Харків

**Харків
2016**

Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол № 3 від 31.10.2016 р.), вченої ради Науково-дослідного центру індустриальних проблем розвитку НАН України (протокол № 10 від 21.10.2016 р.)

Рецензенти: **Бубенко Павло Трохимович** – д. е. н., проф., директор Північно-Східного наукового центру НАН і МОН України;
Криворучко Оксана Миколаївна – д. е. н., проф., завідувач кафедри менеджменту Харківського національного автомобільно- дорожнього університету;
Райко Діана Валеріївна – д. е. н., проф., професор кафедри економічної кібернетики та маркетингового менеджменту Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 17 – 18 листопада 2016 р. – Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2016. Укр. мова, рос. мова, англ. мова

У виданні наведені результати наукових досліджень учасників, проведених в рамках одинадцяті міжнародної науково-практичної конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки і практики», присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману». Розглянуті питання теоретичних і прикладних засад формування та розвитку конкурентоспроможності та активізації інноваційних процесів економіки України в контексті міжнародної інтеграції. Невід'ємною частиною цього видання є збірка тез доповідей учасників конференції на електронному носії.

Видання містить корисну інформацію для подальших наукових досліджень, практичні рекомендації з удосконалення бізнесу та шляхи вирішення актуальних проблем інноваційного розвитку економіки. Рекомендовано фахівцям різних галузей економіки, державним службовцям, представникам бізнесу, наукових, освітніх і громадських організацій, науковцям, аспірантам та студентам економічних спеціальностей.

ЗМІСТ

Секція 1. Стратегічне управління конкурентоспроможністю та впровадженням інновацій

<i>Авраменко О. В.</i> Особливості транспортно-експедиційного обслуговування	106
<i>Белосвіт О. В., лаврова є. С.</i> Особливості пільгового оподаткування сільськогосподарських товаровиробників	110
<i>Веретенникова Г. Б.</i> Методичні рекомендації з вибору заходів підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах інноваційної діяльності	113
<i>Верещакіна Г. В.</i> Управління інноваційними ризиками: поняття, функції, методи нейтралізації	118
<i>Герашченко І. М.</i> Кластеризація регіонів України за особливостями функціонування ринку праці	122
<i>Дейнеко є. В.</i> Впровадження державного внутрішнього фінансового контролю в Україні	125
<i>Демченко Г. В.</i> Загальні аспекти вибору показників аналізу інноваційної активності промислових підприємств	129
<i>Дікань л. В., Чеботарь Ю. Г.</i> Внутрішній фінансовий контроль в умовах реформування державного фінансового контролю України: недоліки та шляхи вирішення	133
<i>Дікань л. В., шевченко І. О.</i> Методичний підхід до оцінки якості державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм	137
<i>Діоба А. В.</i> Зелені інновації як основа забезпечення конкурентоспроможності	142
<i>Долгова А. В.</i> Інноваційне управління підприємством	147
<i>Доуртмес П. О.</i> Підвищення ефективності державного регулювання інвестиційної діяльності	150
<i>Захаров В. А.</i> Операційний менеджмент на іноземних промислових підприємствах	154

	<i>Зеленський М. В.</i> Внутрішній аудит в логістиці як спосіб оптимізації фінансового стану компанії в умовах економічної нестабільності	157
	<i>Илясов В. С.</i> Нематериальная мотивация работников предприятия: зарубежный опыт	160
	<i>Итолітова І. Я.</i> Підвищення конкурентоспроможності шляхом запровадження політики енергозбереження на підприємстві	164
	<i>Калінкін Д. В.</i> Внутрішній аудит бюджетних установ як інноваційний механізм розвитку державного фінансового контролю	168
	<i>Капустник С. К.</i> Теоретичні аспекти розвитку ризик-менеджменту в системі стратегічного управління підприємством	172
	<i>Колодізева С. О.</i> Позичування факторингу як інноваційної послуги вітчизняного ринку фінансових послуг	175
	<i>Колодізева Т. О.</i> Організаційне забезпечення інформаційної безпеки логістичних систем	179
	<i>Кривоцова Т. О.</i> Проблеми та перспективи розвитку внутрішнього аудиту в органах державного сектора як інноваційного механізму реформування системи державного внутрішнього фінансового контролю в Україні	183
100	<i>Мажник л. О.</i> Конфлікти як інноваційні бізнес-можливості підприємств	187
	<i>Новікова Т. В., Мельникова К. В.</i> Показники моніторингу стану фінансових потоків в логістичних системах	190
	<i>Омеланко Н. Н.</i> Стимулирование роста производительности труда	193
	<i>Письмак В. О.</i> Інтегрована логістика як засіб підвищення конкурентоздатності підприємства	197

<i>Плеханова Т. є.</i> Стратегічне планування інноваційного розвитку підприємства	200
<i>Поклонська л. С.</i> Залежність обсягу реалізованої промислової і машинобудівної продукції від рекламних заходів	203
<i>Полякова Я. О.</i> Логіко-семантична основа конкурентних переваг підприємства	208
<i>Попов О. С., Рєтка Т. є.</i> Економічна діяльність підприємства: діагностика матеріально-технічного забезпечення	212
<i>Разінкова В. П., Лук'янець С. П.</i> Стратегічний менеджмент інноваціями на підприємствах	216
<i>Салашенко Т. І.</i> Шляхи забезпечення газової незалежності України: середньострокові пріоритети інноваційної діяльності	219
<i>Севостьянова Г. С.</i> Іноваційний підхід в публічних закупівлях	225
<i>Селєзньова Г. О.</i> Джерела та чинники формування конкурентних переваг підприємства	229
<i>Сиваш Ю. М., Господинюк К. є.</i> Формування креативного потенціалу команди проекту	233
<i>Сисоєв В. В.</i> Застосування рефлексивних моделей при виборі постачальника	237
<i>Сігаєва Т. є., Чекунова С. О.</i> Іноваційні підходи моніторингу результативності використання засобів масової інформації в рекламній діяльності підприємства	242
<i>Тищенко В. Ф., Іванова О. Ю.</i> Регулювання інноваційної складової економіки знань: регіональний аспект	246
<i>Томах В. В.</i> Технологічний аудит як складова управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства	250
<i>Тонєва К. В.</i> Багатовимірне шкалювання в стратегічному аналізі	254

<i>Тур І. Ю.</i> Вплив інтелектуальної міграції молоді на конкурентоспроможність держави	258
<i>Хандамірян А. Г.</i> Напрями удосконалення фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств	262
<i>Хоєрат О. І.</i> Аналіз стану та розвитку конкурентоспроможності підприємств цукрової промисловості України	266
<i>Хоєрат О. М.</i> Особливості впровадження інновацій на підприємствах цукрової промисловості	271
<i>Чечетова-Терашівлі Т. М., Удовенко А. О.</i> Державна політика дерегулювання економіки: пріоритети та критерії ефективності	275
<i>Чумак л.</i> Сутність кадрової безпеки підприємства	279
<i>Ястремська О. М.</i> Стратегії комунікацій суб'єктів господарювання в процесі інвестування інновацій	283

Секція 2. Міжнародна конкуренція
та конкурентоспроможність

<i>Астахова И. э.</i> Маркетинговий підхід в формуванні конкурентних переваг підприємства	287
<i>Бестужєва С. В.</i> Проблеми державної підтримки розвитку експортної сфери України	291
<i>Бондаренко л. М., Карась М. Р.</i> Особливості конкурентоспроможності фармацевтичної галузі України у розрізі експортного потенціалу	295
<i>Віннікова В. В., Віннікова В. А.</i> Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств сфери послуг	299
<i>Возненко Н. І.</i> Оцінка витрат на функціонування логістичної системи підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності	303

<i>Воїнова Т. С., Мултанівська Т. В.</i> Забезпечення конкурентоспроможності аудиторської фірми на вітчизняному ринку аудиторських послуг	307
<i>Громенкова С. В.</i> Обеспечение конкурентоспособности национальной экономики: опыт Польши	311
<i>Гуржій Н. Г.</i> Логістика як фактор забезпечення конкурентних переваг підприємства на міжнародному ринку	315
<i>Dzenis O. O., balytska k. E.</i> Investment attractiveness as a basis of company international competitiveness	320
<i>Dzenis O. O., voronovych k. o.</i> Те «blue ocean» concept: innovations against competition	323
<i>Доброскок Ю. Б.</i> Впровадження та розвиток державної інноваційної політики як фактор підвищення міжнародної конкурентоспроможності	327
<i>Іванієнко К. В.</i> Моніторинг стратегічної ситуації розвитку експортного потенціалу промислового підприємства	330
<i>Котлиш О. М.</i> Теоретичні аспекти ефективності зовнішньоекономічної діяльності: понятійно-категоріальний апарат	334
<i>Кочетигова Т. В.</i> Тенденції процесів злиттів і поглинань компаній в економіках країн світу	341
<i>Литов В. В.</i> Глобальна конкуренція як елемент господарювання	345
<i>Мельник А. О.</i> Розвиток регулювання трансфертного ціноутворення в Україні	350
<i>Мельникова К. В.</i> Напрямки розвитку інноваційної політики в регіонах	354
<i>Мерхо О.</i> Аксіологічний аспект формування конкурентоспроможності	357

	<i>Піддубний І. О., Піддубна Л. І.</i> Методологічні аспекти організаційного проектування системи управління конкурентоспроможністю	361
	<i>Резнікова Т. О.</i> Формування конкурентних переваг з управління валютними ризиками в міжнародному бізнесі	365
	<i>Руденко Г. Р.</i> Підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств через підвищення ефективності здійснення їх логістичних процесів	370
	<i>Салащенко Т. І., Шпілевський О. В.</i> Стратегічні орієнтири зміцнення енергетичної безпеки України в газовій сфері	374
	<i>Святуха І. А.</i> Конкурентоспроможність біотехнологічної галузі України	379
	<i>Серпухов М. Ю.</i> Класифікація торговельних війн у світовому господарстві	383
	<i>Шевченко І. В.</i> Ребрендинг як елемент маркетингової стратегії на підприємстві	387
	<i>Шестакова О. А., Баранник В. О.</i> Аналіз методик оцінки експортного потенціалу підприємства	390
	<i>Шестакова О. А., Більченко К. О.</i> Класифікація конкурентних стратегій підприємства	394
104	<i>Шестакова О. А., Єрмолаєва І. Д.</i> Питання законодавчого забезпечення розвитку експортного потенціалу підприємств машинобудівного комплексу України	398
	<i>Шестакова О. А., Попова І. К.</i> Вибір нового ринку збуту та його вплив на зовнішньоекономічну діяльність підприємства	402
	<i>Shestakova O. A., Tymchenko A. I.</i> The essence of economic category «export potential»	406

Италь Т. В., Козуб В. О. Особливості розвитку міжнародної конкуренції в умовах глобалізації 411

Секція 3. Проблеми розвитку національної інноваційної системи та інноваційної діяльності підприємства

Віннікова О. С., Щербуняєв М. П. Податкове стимулювання розвитку малого бізнесу як спосіб активізації інноваційної діяльності в Україні 415

Кожушко О. В. Місце безпеки інтелектуальної власності в економічній безпеці підприємства 419

Полякова О. Ю., Шликова В. О. Україна – єС: фінансування науки 422

Понікаров В. Д., Федорищева О. А. Охорона прав інтелектуальної власності: роль та значення в умовах сьогодення 425

Птаценко О. В. Маркетингово-логістична підтримка інноваційного розвитку бізнес-діяльності 429

Хаустова В. є., Олійник А. Д. Напрями реструктуризації промисловості України з урахуванням розвитку сучасних інноваційних технологій 432

Ялдин І. В., Колбасін є. С. Стратегічні пріоритети використання композитних матеріалів в промисловості 436

Особливості розвитку міжнародної конкуренції в умовах глобалізації

Шталь Тетяна Валеріївна – доктор економічних наук,
професор кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
e-mail: t.shtal@mail.ru

Козуб Вікторія Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної
економіки
E-mail: kozub.viktoria71@gmail.com.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Починаючи з другої половини ХХ століття у розвинутих країнах спостерігаються якісно нові тенденції, пов'язані насамперед із зміною механізму конкуренції під впливом глобалізації конкурентних відносин у всіх секторах, насамперед високотехнологічних; вразливості національних економік з одного боку та міжнародних компаній – з іншого, внаслідок турбулентних процесів; різних коливань у світовій фінансово-економічній кон'юктурі та поглиблення взаємозалежності на всіх рівнях господарської діяльності: корпоративному, національному, регіональному, світовому.

Незважаючи на багатомісячні дослідження конкурентних відносин, починаючи з класичної політичної економії і закінчуючи сучасними новітніми концепціями, окремі аспекти міжнародних конкурентних відносин потребують подальших досліджень, зокрема це стосується гіперконкуренції.

У розвитку країн із ринковою економікою конкуренції належить ключова роль. Тому доцільно охарактеризувати її сутність та економічну природу. Визначення конкуренції вітчизняних дослідників [1–3] певною мірою ґрунтуються на законодавчих актах, в яких суть конкуренції пов'язується із суперництвом чи змаганням, хоча це не відповідає змісту конкурентних відносин при конкуренції та суперництві.

Визначенням зарубіжних фахівців [4; 5] притаманний ситуаційний підхід, суть якого полягає в уникненні монополізму, тобто запобіганню пануванню на ринку як одного виробника, так і одного, або ж невеликої

кількості, покупців. Цілком зрозумілим є взаємозв'язок посилення конкуренції з розвитком теоретичних засад досягнення і використання конкурентних переваг господарюючими суб'єктами і країнами. При цьому суть конкуренції як економічної категорії зберігається.

Сучасні концепції конкуренції є більш зваженими і ґрунтуються на ідеї взаємодії фірми та ринку, поєднанні конкурентних процесів (добросовісна конкуренція) та конкурентних результатів. Ключового значення в цьому зв'язку набули праці М. Портера, зокрема декілька загальновідомих концепцій: п'яти складових ринкової влади в галузі [6, с. 32–48], теорія «ланцюга цінності» [6, с. 49–84], кластерна конкуренція [7, с. 205–290], секретни конкурентоспроможності глобальних компаній [7, с. 295–310] та ін.

Зміна реальних конкурентних відносин в міжнародному бізнесі мотивує дослідників до обґрунтування новітніх концепцій конкуренції, які можуть використовуватись менеджментом міжнародних компаній для посилення своїх позицій на глобальних ринках.

Однією з найбільш конструктивних таких концепцій є модель гіперконкуренції, яка означає інтенсивне суперництво між компаніями у швидкозмінних умовах на окремих ринках чи секторах економіки. Гіперконкуренція як нова система конкурентних відносин включає такі основні ланки [8, с. 68]:

- Δ модель із такими компонентами: чотири стратегічні площадки, по яких послідовно переміщуються учасники конкурентних відносин в процесі прийняття стратегічних рішень;
- Δ ескалація – сукупність дій як всередині кожної площадки, так і за її межами, для яких притаманні зростання активності, високі витрати та потенційні втрати;
- Δ руйнування;
- Δ кульмінація – загальний рух до гіпотетичного кінцевого стану, коли на ринку залишаються всього декілька крупних глобальних корпорацій чи альянсів.

Узагальнюючи ділову практику міжнародних компаній, зокрема Apple, Google, Samsung, General Electric, Microsoft, IBM та ін. [7; 8], слід зробити

висновок про те, що гіперконкуренція мотивує всіх діючих і потенційних учасників конкурентних відносин вдаватись до таких дій:

1. Спроба увійти в галузь за рахунок переоцінки її меж, пропозиція нових репозиціонованих товарів чи товарів-замінників або шляхом використання стратегій утворення альянсів, тимчасових ніш і ін.
2. Розробка і використання заходів щодо послаблення сили внутрішньогалузевих конкурентів після входу в галузь шляхом створення або зміцнення існуючих на вхід бар'єрів.
3. Вжиття заходів технологічного характеру до послаблення тиску постачальників та товарів-замінників для захоплення все більшої кількості зв'язків в ланцюгу формування вартості.
4. Нейтралізація тиску покупців за рахунок пропозиції товарів-замінників.
5. Розглядати лише тимчасові альянси, що переслідують власні інтереси чи кооперацію з ошуканством, наприклад стратегія троянського коня, однак не вдаються до таємних чи наявних змов. Відповідно, слід уважно спостерігати за ходами інших гравців, спрямованих на створення конкуруючих альянсів.
6. Спробувати підвищити рівень конкуренції між гравцями-учасниками потенційними конкурентами з інших ринків та агресивно взаємодіяти з рештою гравців.

Таким чином, використання сучасних моделей гіперконкуренції у поєднанні з добре відомими і відпрацьованими моделями М. Портера дозволяють міжнародним компаніям суттєво посилити рівень ефективності процесу управління конкурентними відносинами.

література

1. Антонюк Л. Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : монографія / Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації : монографія / Л. Л. Антонюк. – К. : КНЕУ, 2004. – 275 с.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ: ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

3. Базиліук Я. Б. Конкурентоспроможність національної економіки: сутність та умови забезпечення : монографія / Я. Б. Базиліук. – К. : НІС, 2002. – 132 с.
4. Адаир Д. Гуру менеджмента / Д. Адаир / Пер. з англ. Ю.Гльцберга. – М. : Изд-во Эксмо, 2004. – 656 с.
5. Анкона Д. Команды прорыва: Источники инноваций и лидерства в отрасли / Д. Анкона ; пер. с англ. / Д. Анкона, Х. Бресман. – Мн. : Гревцов Паблішер, 2009. – 336 с.
6. Портер М. Конкуренция / М. Портер / Пер. з англ. П. Мамонова. – М. : Вільямс, 2000. – 495 с.
7. Портер М. Э. Конкуренция / М. Э. Портер ; пер. с англ.– М. : Вільямс, 2005. – 608 с.
8. D'Aveni, R. A., Corporate Spheres of Influence, MIT Sloan Management Review, 2004 – Summer. – P. 78–92.

